

Nieuwe auteurswet bedreigt innovatie culturele uitingen¹

Een rechtbank in Noorwegen heeft afgelopen januari de 19-jarige Jon Johansen – ook wel DVD-Jon genoemd – vrijgesproken. Volgens de rechtbank handelde hij niet in strijd met de wet toen hij een computerprogramma schreef waarmee DVD-films kunnen worden gekopieerd. Het openbaar ministerie heeft aangekondigd tegen het vonnis in hoger beroep te gaan.

DVD-Jon ontwikkelde het programma toen hij 15 jaar was, en werd alras op instigatie van de grote filmmaatschappijen van Hollywood voor de rechter gedaagd. Naar eigen zeggen had Johansen het programma louter geschreven met het doel DVD-films op een ander platform dan Microsoft Windows te kunnen bekijken. Saillant detail was dat hij daarvoor een digitaal DVD-slot moest kraken.

De ICT-wereld heeft opgelucht gereageerd op de uitspraak. Om computerprogramma X met programma Y te laten communiceren, is het vaak nodig eerst de code van programma Y te ontleden. Als daar een slot omhangt en het omzeilen van het slot is verboden, dan heb je als computerprogrammeur een probleem.

De opluchting is mogelijk van korte duur. Binnen afzienbare termijn kunnen wij ook in Nederland soortgelijke procedures verwachten. De Tweede Kamer behandelt momenteel een wetsvoorstel om de Auteurswet aan te passen aan het digitale tijdperk. Het voorstel verbiedt het in voorraad hebben van kraakmiddelen en het omzeilen van digitale sloten, zoals encryptie; ook als het omzeilen een legitiem doel dient.

Gelijksoortige wetgeving bestaat al in de Verenigde Staten. Daar heeft men zulke negatieve ervaringen met deze zogenaamde Digital Millenium Copyright Act (DMCA) dat er inmiddels een wetsvoorstel bij het Congres ligt om de DMCA in te trekken.

Vorig jaar werd een Russische computerprogrammeur gearresteerd wegens overtreding van de DMCA. Dimitri Sklyarov was in de Verenigde Staten om een lezing te geven over encryptie-technologieën. Sklyarov had onderzoek gedaan naar de encryptie-technologie die elektronische boeken van Adobe beschermt tegen onbevoegd gebruik. De bescherming bleek gering; dat was het onderwerp van Sklyarov's lezing. Sklyarov bracht een maand in de gevangenis door voordat hij het met het Openbaar Ministerie op een akkoordje gooide.

Dat de DMCA een ernstige bedreiging kan zijn voor wetenschappelijk onderzoek, ondervond ook de Amerikaanse hoogleraar Edward Felten. Hij ontving een sommatiebrief van de muziekindustrie nadat hij onderzoek had gedaan naar encryptie om muziek te beschermen. Hem werd verboden het onderzoek te publiceren. Ook de Nederlandse onderzoeker Niels Ferguson heeft afgezien van Engelstalige publicatie van zijn onderzoek naar video-encryptie uit angst voor vervolging in de Verenigde Staten op grond van de DMCA.

¹ *Het Financieele Dagblad*, 5 februari 2003

Als de Tweede Kamer de voorgestelde aanpassingen van de Auteurswet aanneemt, riskeert Ferguson ook vervolging in Nederland. Ferguson is één van de 31 onderzoekers, ICT-specialisten, juristen en vertegenwoordigers van (digitale) belangenorganisaties die in een brandbrief aan de Tweede Kamer hun zorgen hebben geuit over het wetsvoorstel. De schrijvers van de brief, onder wie ondergetekenden, pleiten voor een expliciete vrijwaring van onderzoeks- en gebruiksrechten in de omgang met auteursrechtelijk beschermd werken.

Wij erkennen uiteraard het recht van auteursrechthebbers om hun werken van sloten te voorzien tegen ongeoorloofd kopiëren of verhandelen. Men maakt zich terecht zorgen over de mogelijkheden van piraterij die het digitale domein tegenwoordig biedt. Het huidige voorstel schiet zijn doel voorbij. Auteursrechtelijk materiaal wordt volgens dit voorstel driemaal beschermd: door het auteursrecht, door de techniek en door de wetsbepaling die het omzeilen van de techniek verbiedt.

Dat is wat veel van het goede. De driedubbele bescherming benadeelt onderzoekers, consumenten en anderen, zonder dat de noodzaak daartoe is aangetoond. Wie rommelt aan een digitaal slot, voor welk doel dan ook, is dadelijk strafbaar.

Binnen het huidige auteursrecht wordt niet alleen rekening gehouden met de belangen van rechthebbenden. Terecht wordt ook rekening gehouden met de belangen van anderen: bibliotheken, onderwijsinstellingen, consumenten, scholen en de pers. Deze belangen komen bijvoorbeeld tot uiting in de mogelijkheid die de wet creëert om boeken uit te lenen, een film te gebruiken als toelichting bij het onderwijs of om een CD te kopiëren om in de auto te beluisteren. Al deze legitieme gebruiksmogelijkheden dreigen gefrustreerd te worden door het wetsvoorstel.

Ons culturele erfgoed verdwijnt bovendien mogelijk voorgoed achter slot en grendel. Ook als de beschermingsduur van het auteursrecht is verlopen, zal het werk nog van een digitaal slot kunnen worden voorzien. Het publieke domein zal zo langzaam leeggeroofd kunnen worden.

In een tijd waarin technologische innovatie zo belangrijk is geworden, is het bizar een wet in te voeren die innovatie nu juist afremt. Daarmee wordt niemand een dienst bewezen. De belangen van de muziek- en filmindustrie wegen niet op tegen de belangen van onderzoekers en consumenten. Het wetsvoorstel moet worden gewijzigd.

Wij pleiten dan ook voor een oplossing die enerzijds de commerciële belangen van auteurs voldoende waarborgt, maar die anderzijds ook:

- de gebruiksrechten van de consumenten intact laat;
- onderzoek naar beveiligingsmogelijkheden (en publicaties daarover) niet onmogelijk maakt en
- de opbouw van werken in het publieke domein niet frustreert.

Christiaan Alberdingk Thijm (advocaat SOLV), Erik Huizer (Hoogleraar Internet Toepassingen Universiteit Twente), Sjoera Nas en Maurice Wessling (Bits of Freedom)